

Kazalo

Dr. Marjan Odar

Uvodnik

Editorial

Mag. Maja Hmelak

Umetna inteligenca – kje smo v letu 2023

Artificial intelligence – state of things in 2023

Jaka Kosmač

Novosti v EU-ju na področju kibernetске varnosti: od NIS 2 do kibernetске solidarnosti

EU Cyber Security Update: From NIS 2 to Cyber Solidarity

Alvar Nõuakas

EUROSAI IT working group – the power of cooperation

Delovna skupina EUROSAI IT – moč sodelovanja

Alenka Blas in Ruti Rous

Evropska strategija za podatke: regulativni okvir za upravljanje podatkov

European Data Strategy: Regulatory Framework for Data Governance

Mag. Matjaž Štiglic

Revidiranje skladnosti hrambe gradiva v digitalni obliki z Zakonom o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA)

Auditing the compliance of digital document preservation with the Protection of documents and archives and archival institutions act (ZVDAGA)

Mitja Trampuž

Artificial Intelligence and Projects in Slovenia

Umetna inteligenca in projekti v Sloveniji

Iz prakse za prakso

Kombiniranje primerjalnih meril za določanje pomembnosti pri reviziji računovodskih izkazov

Primernost uporabe modelov AVM pri ocenjevanju vrednosti nepremičnin

Računovodenje zalog, ki jih kupec ne prevzame, stroški vračila pa presegajo čisto iztržljivo vrednost ali stroške uničenja

Status davčnega zavezanca pri presoji kraja obdavčitve storitev

IT kontrole in MSR 315

Mag. Maja Hmelak

Umetna inteligenca – kje smo v letu 2023

Artificial intelligence – state of things in 2023

POVZETEK • Razvoj področja umetne inteligence v letih 2022 in 2023 je vrtočlavo hiter. Ker je na 31. konferenci o revidiranju in kontroli informacijskih sistemov vrsta z umetno inteligenco povezanih tem, smo v uvodni del konference vključili kratek povzetek ključnih trendov, ki so zaznamovali leto 2023. V pričujočem prispevku predstavimo: tehnologije, ki so omogočile razvoj najbolj razširjenih modelov umetne inteligence; glavne igralce na trgu storitev umetne inteligence in njihove ključne izdelke; storitve, ki jih omogočajo najbolj razširjeni modeli umetne inteligence; delovanje platform za razvoj in delovanje umetne inteligence; napovedi sprememb, ki jih uporaba teh storitev pomeni za gospodarstvo in širšo družbo; ter nekatere napovedi sprememb, ki jih bodo modeli umetne inteligence prinesli na področje revidiranja. Prispevek je namenjen predvsem seznanjanju udeležencev konference s ključnimi novostmi, ki jim bodo pomagale razumeti kontekst kompleksnejših nadaljnjih predavanj.

Ključne besede • umetna inteligenca, naravno procesiranje jezika, generativni transformerji

SUMMARY • The development of the field of artificial intelligence in 2022 and 2023 was dizzyingly fast. As a range of topics related to artificial intelligence will be presented at the 31st International Conference on Information Systems Audit and Control, the introductory part of the conference includes a short summary of the key trends that marked the year 2023. The article covers technologies that enabled the development of the most widespread models of artificial intelligence; the main players in the market of artificial intelligence services and their key products; services provided by the most widespread models of artificial intelligence; operation of AI platforms; the forecast changes that these services will bring to the economy and to the wider society and some predictions of changes that artificial intelligence models will bring to the field of auditing. The article aims at familiarizing conference participants with key innovations that will help them understand the context of the more complex lectures that follow.

Key words • artificial intelligence (AI), natural language processing, generative pre-trained transformer, diffusion model, large language model

Jaka Kosmač

Novosti v EU-ju na področju kibernet-ske varnosti: od NIS 2 do kibernet-ske solidarnosti

EU Cyber Security Update: From NIS 2 to Cyber Solidarity

POVZETEK • Direktiva NIS je bila prvi akt, ki je področje kibernet-ske varnosti urejal na ravni EU-ja. Šest let kasneje je bila sprejeta nova direktiva – NIS 2, s katero želi EU dodatno izboljšati kibernet-sko odpornost in odzivnost javnega in zasebnega sektorja ter Unije kot celote. Z direktivo NIS 2 je tudi uradno vzpostavljena Evropska organizacijska mreža za povezovanje v kibernet-ski krizi (EU-CyCLONe), ki podpira usklajeno upravljanje velikih kibernet-skih incidentov. Direktiva razširja seznam zavezanecv, deli jih na bistvene in pomembne subjekte, ki bodo dolžni v 24 urah poročati o varnostnih incidentih ter v enem mesecu o incidentu in vzroku ter vpeljanih in načrtovanih ukrepih za odpravljanje tveganj. Podobno kot Splošna uredba o varstvu podatkov – GDPR tudi direktiva NIS 2 predvideva visoke globe za kršitev določil. Poleg direktive NIS 2 sta bili decembra 2022 na sektorskem področju sprejeti še Direktiva o odpornosti kritičnih subjektov (direktiva CER) in Uredba o digitalni operativni odpornosti za finančni sektor. Aktivnosti EU-ja na področju zagotavljanja varnega in odpornega kibernet-skega prostora se nadaljujejo tudi v letu 2023. Evropska komisija je aprila sprejela predlog Akta EU o kibernet-ski solidarnosti, da bi se okrepila zmogljivost v EU-ju za odkrivanje pomembnih in obsežnih kibernet-skih groženj in napadov ter odzivanje nanje.

Ključne besede • kibernet-ska varnost, NIS 2, EU, EU-CyCLONe, Akt EU o kibernet-ski solidarnosti

SUMMARY • The NIS Directive was the first legislative act that regulated the field of cyber security at the EU level. Six years later EU adopted the new NIS 2 directive, with which it aims to further improve the cyber resilience and responsiveness of the public and private sectors and the EU as a whole. The NIS 2 directive established the European cyber crisis liaison organisation network (EU-CyCLONe), which supports the coordinated management of major cyber incidents. The directive also expands the list of the obligated and divides them into essential and important entities, which will be obliged to report security incidents within 24 hours and within one month to report the incident and the cause, as well as their implemented and planned measures to eliminate the risks. Similar to the General Data Protection Regulation - GDPR, the NIS 2 directive also foresees high fines for violation of its provisions. In addition to the NIS 2 directive, the Directive on the Resilience

of Critical Entities (CER Directive) and the Regulation on Digital Operational Resilience for the Financial Sector were also adopted in the sector in December 2022. Activities in the field of ensuring a safe and resilient cyber space continue in 2023, namely in April the European Commission adopted a proposal for an EU Cyber Solidarity Act with the aim of strengthening the EU's capacity to detect and respond to significant and large-scale cyber threats and attacks.

Key words • cyber security, NIS 2 Directive, EU-CyCLONe, EU Cyber Solidarity Act

Alvar Nõuakas

EUROSAI IT working group – the power of cooperation

Delovna skupina EUROSAI IT – moč sodelovanja

POVZETEK • V prispevku je opisano delo delovne skupine za informacijsko tehnologijo pri organizaciji EUROSAI (v nadaljevanju: EUROSAI ITWG) med digitalno revolucijo in z njo povezanimi spremembami. Revizorji informacijskih sistemov se srečujemo z veliki izzivi ter pri svojem delu nenehno razvijamo nova orodja, ki nam omogočajo učinkovito in uspešno izvajanje postavljenih ciljev. V prispevku so povzeti cilji vrhovne revizijske ustanove oziroma nacionalnih revizijskih ustanov – računskih sodišč (v nadaljevanju: NAO), na kratko pa je predstavljeno tudi povezovanje teh ustanov v Evropi in po svetu (INTOSAI). V nadaljevanju so navedeni projekti in izobraževanja EUROSAI ITWG ter delo revizorjev informacijskih sistemov v vrhovni revizijski ustanovi v Estoniji.

Ključne besede • revizijske ustanove, EUROSAI, delovna skupina za informacijsko tehnologijo – ITWG, sodelovanje

SUMMARY • The paper describes the work of the working group for information technology at EUROSAI (hereinafter EUROSAI ITWG) during the digital revolution and related changes. As auditors of information systems, we face great challenges, in our work we constantly develop new tools that allow us to effectively and successfully implement the set goals. The paper briefly presents the goals of the supreme audit institution of national audit organizations – audit courts (hereinafter referred to as the NAO), their integration in Europe and the world (INTOSAI). In continuation, EUROSAI ITWG projects and trainings, and the work carried out by IT auditors at NAO in Estonia are presented.

Key words • Supreme Audit Institution, EUROSAI, information technology working group – ITWG, cooperation

Alenka Blas in Rutí Rous

Evropska strategija za podatke: regulativni okvir za upravljanje podatkov

European Data Strategy: Regulatory Framework for Data Governance

POVZETEK • Za spodbujanje evropskega gospodarstva je Evropska komisija sprejela strategijo, s katero želi izkoristiti vrednost podatkov, ki so na voljo v evropskem prostoru. Na njeni podlagi se sprejema vrsta aktov, namenjenih povečanju prostega pretoka podatkov, njihovi ponovni uporabi in premišljenemu upravljanju. EU želi s tem vzpostaviti regulativni okvir, ki bi zagotovil usklajeno ravnanje držav članic in okrepil varstvo zasebnosti ter pravice potrošnikov. Z novimi akti si EU prizadeva ohraniti in nadgraditi standarde, ki so bili vzpostavljeni v obstoječih aktih, povezanih z varstvom osebnih podatkov in prostim pretokom neosebni ter odprtih podatkov javnega sektorja. Akti urejajo široko področje, ki zajema upravljanje podatkov in njihovo interoperabilnost, digitalne storitve in trge ter umetno inteligenco, pri čemer hkrati sledijo tako cilju svobodne izmenjave podatkov in njihove uporabe v pridobitne namene kot tudi cilju krepitve varstva zasebnosti in kibernetske varnosti. Posledično zagotavljanje medsebojne usklajenosti aktov in preprečevanje kolizij predstavlja izziv že ob oblikovanju aktov, kakšen bo njihov dejanski učinek, pa se bo izkazalo šele ob uporabi teh aktov.

Ključne besede • Evropska strategija za podatke, podatki, upravljanje podatkov, prost pretok, ponovna uporaba, vrednost podatkov

SUMMARY • The European Commission has adopted a strategy with the aim of promoting the European economy by harnessing the value of data available in the European area. Based on this strategy, a series of acts are being adopted to increase the free flow of data, their re-use, and thoughtful management. The EU seeks to establish a regulatory framework that ensures coordinated practices by member states and strengthens the protection of privacy and consumer rights. Through these new acts, the EU aims to maintain and enhance the standards established in existing acts regarding the protection of personal data and the free flow of non-personal and open data of public sector. The acts cover a wide range of areas, including data governance and interoperability, digital services and markets and artificial intelligence. They simultaneously pursue both the free exchange of data and their use for commercial purposes, as well as the strengthening of privacy protection and cybersecurity. As a result, ensuring their mutual consistency and preventing collisions presents a

challenge already during their formulation, while their actual impact will only be revealed through their implementation.

Key words • *European Data Strategy, data, data governance, free flow, re-use, data value*

Mag. Matjaž Štiglic

Revidiranje skladnosti hrambe gradiva v digitalni obliki z Zakonom o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA)

Auditing the compliance of digital document preservation with the Protection of documents and archives and archival institutions act (ZVDAGA)

POVZETEK • Revizorji so z rednimi pregledi elektronske hrambe zelo pomemben institut zagotavljanja varne in zakonsko skladne elektronske hrambe dokumentov, saj je pri taki hrambi nadvse pomembno, da sta dolgoročno zagotovljeni veljavnost in dokazna vrednost elektronskih dokumentov. V prispevku je na začetku nekaj splošnih informacij o pomenu varstva dokumentarnega gradiva, nato je povzeta osnovna zakonodaja na tem področju, ki vzpostavlja okvir zakonsko skladne elektronske hrambe. V nadaljevanju opredeljujemo vrste revizijskega posla, ki jih revizor lahko opravi pri revidiranju skladnosti z ZVDAGA-jem. Osrednji del prispevka je osredotočen na ustrezno pripravo revizijskega posla, ki mora postaviti dobre temelje tako za razumevanja problemskega področja kot za učinkovito in sistematično izvedbo revizijskega dela.

Ključne besede • revizor informacijskih sistemov, revizijski posel, kontrole, ZVDAGA, UVDAGA, PETZ, MoReq

SUMMARY • IT Auditors, through regular audits of digital document preservation, play an exceptionally important institution in ensuring secure and legally compliant electronic document retention. In electronic document storage, it is crucial that their long-term validity and evidentiary value are guaranteed. In the article's introduction, we provide some general information about the importance of protecting documentary materials and briefly summarize the basic legislation in this area that establishes the framework for legally compliant electronic storage. In the continuation of the article, we define the types of audit tasks that an auditor can perform as part of auditing compliance with the Protection of Documents and Archives and Archival Institutions Act (ZVDAGA). The central part of the article focuses on the proper preparation of the audit work, which must lay a solid

foundation for understanding the problem area and enable the auditor to conduct the audit work effectively and systematically.

Key words • *Information systems auditor, IS audit, controls, Protection of Documents and Archives and Archival institutions Act (ZVDAGA), Decree on the Protection of Documentary and Archive Material (UVDAGA), Rules on Uniform Technological Requirements for Capture and Storage of Materials in Digital Form (PETZ), MoReq*

Mitja Trampuž

Artificial Intelligence and Projects in Slovenia

Umetna inteligenca in projekti v Sloveniji

POVZETEK • Umetna inteligenca (UI) lahko preoblikuje poslovanje v Sloveniji. Lahko se uporablja za izboljšanje učinkovitosti, storilnosti, storitev za stranke in upravljanje tveganj. Slovenija ima številne priložnosti za uporabo umetne inteligence v svojo korist, na primer pri analizi podatkov, odkrivanju goljufivega poslovanja in upravljanju oskrbnih verig. Organizacije v Sloveniji morajo biti pripravljene sprejeti UI, da bi ostale konkurenčne. Pri uvajanju UI se podjetja soočajo z izzivi, kot so potreba po novih veščinah in virih, nevarnost pristranskosti in pomanjkanje regulative. Poleg tega morajo organizacije upoštevati še varnostne izzive umetne inteligence ter sprejeti ustrezne ukrepe za zaščito svojih podatkov in sistemov. Slovenske organizacije, ki želijo uspešno uvesti UI, morajo te izzive obravnavati z vlaganjem v usposabljanje zaposlenih, zbiranje in čiščenje podatkov, ustrezno varovanje podatkov in sistemov umetne inteligence ter razvijanje etičnih praks UI. Na področju uvajanja umetne inteligence je zaradi dostopa do financiranja in virov iz EU-ja veliko priložnosti za slovenske organizacije. S sestavljanjem pravih veščin, tehnologij in virov si slovenska podjetja lahko pridobijo položaj za uspešno uvedbo umetne inteligence v redno poslovanje.

Ključne besede • umetna inteligenca, revizijske institucije, EUROSAI, učinkovitost, storilnost, odločanje, delovna skupina za informacijsko tehnologijo – ITWG, sodelovanje

SUMMARY • Artificial intelligence (AI) can potentially transform Slovenia's business landscape. AI can improve efficiency, productivity, customer service, and risk management. Slovenia has several opportunities to use AI to its advantage, such as in data analysis, fraud detection, and supply chain management. Businesses in Slovenia need to be prepared to adopt AI to remain competitive. The adoption of AI in Slovenia is facing challenges, such as the need for new skills and resources, the potential for bias, and the lack of regulation. In addition, businesses need to be aware of the cybersecurity risks that AI can pose and take steps to protect their data and systems. Slovenian organizations that want to adopt AI must address these challenges by investing in training, collecting and cleaning data, securing data and AI systems, and developing ethical AI practices. There are also opportunities for Slovenian organizations aiming to adopt AI, such as access to funding

and resources from the EU. By assembling the right skills, technologies, and resources, Slovenian organizations can position themselves to adopt AI successfully

Key words • *artificial intelligence, audit institutions, EUROSAI, efficiency, productivity, decision-making, information technology working group (ITWG), cooperation*